



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 363/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Dopravné stavby, a.s.**, Námestie sv. Michala 171/4, Jaslovské Bohunice, IČO 36 834 921, zastúpenej BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., Laurinská 4, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sfk/59/2023 z 12. septembra 2023 v znení opravného uznesenia sp. zn. 4Sfk/59/2023 z 27. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 29. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 37 ods. 3 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sfk/59/2023 z 12. septembra 2023 v spojení s jeho opravným uznesením z 27. marca 2024 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu správne súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že správnu žalobou z 19. mája 2022 sa Národná diaľničná spoločnosť, a.s. (ďalej len „žalobkyňa“), domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia Úradu pre verejné obstarávanie (ďalej len „žalovaný“) č. 2922-6000/2013-ON/49 zo 6. mája 2022. Sťažovateľka má v konaní procesné postavenie ďalšieho účastníka konania podľa § 32 ods. 3 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“), keďže bola účastníkom administratívneho konania, v ktorom bolo vydané preskúmané rozhodnutie.

3. Uznesením č. k. 1S/110/2022-189 z 15. februára 2023 Krajský súd v Bratislave (od 1. júna 2023 Správny súd v Bratislave, pozn.) zamietol návrh žalobkyne na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku za podanie správnej žaloby. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa spolu s podaním správnej žaloby nezaplatila súdny poplatok v sume 35 eur, preto ju súd vyzval na jeho zaplatenie v lehote 10 dní od doručenia výzvy, pričom ju poučil o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku v podobe zastavenia konania. Výzva bola žalobkyni doručená do elektronickej schránky 29. júla 2022 a lehota na zaplatenie súdneho poplatku za správnu žalobu uplynula 8. augusta 2022. Žalobkyňa uhradila súdny poplatok až 15. augusta 2022 a súdu doručila 22. augusta 2022 návrh na predĺženie lehoty na úhradu súdneho poplatku, resp. na akceptovanie úhrady súdneho poplatku zrealizovaného po lehote splatnosti, ktorý odôvodnila pochybením administratívnych pracovníkov advokátskej kancelárie, ktorá ju zastupuje. Krajský súd nepovažoval žalobkyňou uvedené dôvody za ospravedlniteľné a opodstatňujúce odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, pretože bolo zodpovednosťou právneho zástupcu žalobkyne, aby s riadne prevzatými a doručenými podaniami naložil s náležitou odbornou starostlivosťou. Tejto zodpovednosti sa právny zástupca žalobkyne nemôže zbaviť poukazom na zlyhania administratívy, ktorú zamestnáva, a poukazom na pracovnú zaťaženosť jeho advokátskej kancelárie.

4. O kasačnej sťažnosti žalobkyne rozhodol najvyšší správny súd napadnutým uznesením v spojení s opravným uznesením, ktorým zamietol návrh žalobkyne na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti (I. výrok) a zrušil rozhodnutie krajského súdu č. k. 1S/110/2022-189 z 15. februára 2023 (II. výrok). V odôvodnení konštatoval, že žalobkyňa síce nezaplatila súdny poplatok za správnu žalobu v súdom stanovenej lehote, zaplatila ho až dodatočne spolu s podaním návrhu na odpustenie zmeškania lehoty, avšak podstatné bolo to, že medzitým krajský súd začal vo veci konať vo veci. Zdôraznil, že žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty bola podaná 15. augusta 2022, pričom krajský súd následne robil úkony smerujúce k príprave pojednávania podľa § 105 SSP a k vydaniu rozhodnutia o neodpustení zmeškania lehoty pristúpil až 15. februára 2023. Takýto postup považoval najvyšší správny súd za odporujúci § 10 ods. 2 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Na základe uvedeného dospel k záveru o dôvodnosti kasačnej sťažnosti žalobkyne, preto rozhodnutie krajského súdu zrušil. Vzhľadom na spôsob rozhodnutia o kasačnej sťažnosti uviedol, že neboli splnené podmienky na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti, preto návrh žalobkyne zamietol podľa § 447 ods. 2 v spojení s § 188 SSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti označuje napadnuté rozhodnutie najvyššieho správneho súdu za svojvoľné a nedostatočne odôvodnené. Uvádza, že hoci krajský súd v danom prípade nepristúpil k zastaveniu konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, najvyšší správny súd mu vytkol, že jeho postup odporoval § 10 ods. 2 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch. Podľa sťažovateľky tak posudzoval dôvody, ktoré neboli predmetom rozhodnutia a postupu krajského súdu. Vyjadruje nesúhlas s názorom kasačného súdu, že s doručením žaloby spolu s výzvou na vyjadrenie zákon spája významné právne účinky, ktoré je možné považovať za začatie konania vo veci. Podľa sťažovateľky predstavuje doručenie správnej žaloby iba administratívny úkon. Aj druhý účastník

konania musí mať zachovanú možnosť domáhať sa zastavenia konania pre nezaplatenie súdneho poplatku v lehote, ak súd túto skutočnosť prehliadol. Toto právo však môže využiť až vtedy, keď mu bude doručená žaloba na vyjadrenie. Najvyšší správny súd sa súčasne nevysporiadal ani so závermi nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 365/2022, na ktorý sťažovateľka poukazovala a podľa ktorého aj keby bol súdny poplatok zaplatený iba jeden deň po lehote, všeobecný súd nemá inú možnosť, iba konanie zastaviť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie v bode 1 označených práv rozhodnutím najvyššieho správneho súdu, ktorým bolo zrušené uznesenie krajského súdu o nevyhovení návrhu žalobkyne na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku. Porušenie svojich práv sťažovateľka identifikuje v nedostatočnom a svojvoľnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia.

7. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší správny súd pristúpil k zrušeniu rozhodnutia krajského súdu z dôvodu, že s ohľadom na fázu, v ktorej sa konanie nachádzalo, nepovažoval za správne, aby krajský súd rozhodoval o (ne)odpustení zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku v zmysle § 70 SSP (bod 39 napadnutého uznesenia). Zdôraznil, že krajský súd nepochybne začal vo veci žalobkyne konať, keďže po doručení správnej žaloby vykonával všetky úkony smerujúce k príprave pojednávania (§ 105 SSP). Žalobkyňa, resp. jej právny zástupca sa preto mohli aj s ohľadom na tento postup a časové súvislosti dôvodne domnievať, že krajský súd akceptoval návrh na odpustenie zmeškania lehoty či dodatočné zaplatenie súdneho poplatku za správnu žalobu (body 37 a 38 napadnutého uznesenia).

8. V uvedených záveroch prijatých najvyšším správnym súdom neidentifikoval ústavný súd žiadne pochybenie dosahujúce ústavnoprávnu intenzitu, ktoré by opodstatňovalo jeho kasačný zásah.

9. Ústavný súd považuje za potrebné vyjadriť sa k sťažovateľkou rozporovanému záveru najvyššieho správneho súdu, podľa ktorého bolo konanie v posudzovanej veci už začaté, keďže krajský súd doručil žalobu na vyjadrenie žalovanému a vyžiadal si od neho administratívny spis a následne pristúpil k doručeniu repliky a vyjadrenia k nej. Sťažovateľka je pritom presvedčená, že doručenie správnej žaloby predstavuje iba administratívny úkon, s ktorým nie sú spojené žiadne právne účinky. S uvedeným tvrdením sa nie je možné stotožniť.

10. Ústavný súd sa už v náleze č. k. III. ÚS 357/2020-41 z 30. novembra 2021 v rámci *obiter dicta* vyjadril k otázke momentu začatia konania vo veci samej vo vzťahu k aplikácii § 10 ods. 2 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch. Uviedol, že už historická judikatúra (napr. R 2/1989) „*usmerňovala činnosť súdov v tom smere, že ak nejde o konanie vecne oslobodené od súdneho poplatku, súd doručí návrh na začatie konania (žalobu) ostatným účastníkom konania (stranám) až po zaplatení súdneho poplatku navrhovateľom (žalobcom), ktorý nie je oslobodený od súdnych poplatkov*“.

(či už osobne alebo na žiadosť), a ak nejde o niektorý z prípadov, pre ktoré konanie nezastaví (§ 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch). Ak súd zastaví konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, splatného podaním návrhu na začatie konania (žaloby), doručí uznesenie o zastavení konania len navrhovateľovi (žalobcovi). Judikatúra v tejto súvislosti ďalej pripomína, že ak súd začal konať vo veci samej a až dodatočne zistí, že ide o prípad, keď mal konanie zastaviť pre nezaplatenie súdneho poplatku, treba veľmi starostlivo voľiť spôsob, akým bude súd ďalej postupovať. Vo väčšine prípadov bude potrebné vyrubiť a vymáhať súdny poplatok z návrhu na začatie konania (žaloby); nemožno zastaviť konanie s odôvodnením, že nedošlo k zaplateniu súdneho poplatku (R 14/1976). Práve takýmto postupom (teda vyrubením a vymáhaním súdneho poplatku) sa zabezpečí rešpektovanie záujmu štátu na spoplatnení žaloby a tiež sa odníme neoprávnená výhoda žalobcu, ktorý dosiaľ súdny poplatok neuhradil.“. Ústavný súd napokon dodal, že „ak právny poriadok (ale aj judikatúra) ponúka interpretačnú cestu, ktorá bude mať menej nežiaducich účinkov (nedôjde k zastaveniu konania, nedôjde k strate lehoty, advokát žalovaného nebol angažovaný zbytočne a spor môže byť súdom vyriešený), je potrebné ju voľiť. Pokiaľ je možné vymáhať súdny poplatok prostredníctvom štátnej pokladnice (aj proti vôli žalobcu, ktorý s tým ale musí počítať, keď žalobu podáva), je to určite cesta lepšia.“.

11. Ak preto najvyšší správny súd po posúdení konkrétnych vecných a časových súvislostí veci dospel k záveru, že krajský súd nebol oprávnený v danom štádiu konania rozhodovať o žiadosti žalobkyne na odpustenie či neodpustenie zmeškanej lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, čo ho viedlo k potrebe zrušenia tohto rozhodnutia, ústavný súd mu nemá z ústavnoprávneho hľadiska čo vytknúť. Ústavný súd nezistil v týchto skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia nič, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, pre ktoré by mohlo byť považované za ústavne nekonformné.

12. Napokon neobstojí ani námietka sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení uznesenia najvyššieho správneho súdu, ktoré má podľa nej spočívať v neposkytnutí osobitnej reakcie na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 365/2022. Špecifická odpoveď najvyššieho správneho súdu sa v tomto prípade ani nevyžadovala, keďže ústavným súdom prijaté závery nie sú aplikovateľné na vec sťažovateľky. V tam posudzovanej veci totiž krajský súd ústavnou sťažnosťou napadnutým rozhodnutím zastavil konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za správnu žalobu v stanovenej lehote. Ústavný súd posudzoval, či konajúci správny súd aplikoval § 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch ústavne konformným spôsobom.

13. Ústavný súd tak uzatvára, že vo vzťahu k rozhodnutiu o žiadosti žalobkyne na odpustenie zmeškania lehoty nebol identifikovaný žiaden nedostatok majúci charakter porušenia práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie, ktorý by opodstatňoval jeho zásah.

14. Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením a namietaným porušením práva sťažovateľky na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohla ústavný súd viesť k záveru o porušení tohto práva, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy (a podľa čl. 37 ods. 3 listiny):

15. Sťažovateľka sa síce v petite ústavnej sťažnosti explicitne domáha taktiež vyslovenia porušenia svojho základného práva na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy (a podľa čl. 37 ods. 3 listiny), avšak v dôvodoch ústavnej sťažnosti neposkytuje k predmetnému základnému právu žiadnu relevantnú argumentáciu.

16. Absencia kvalifikovaného odôvodnenia tak predstavuje nedostatok, ktorý bráni ústavnému súdu považovať ústavnú sťažnosť v tejto časti za dostatočne odôvodnenú.

17. Podľa názoru ústavného súdu za danej situácie neprichádzala do úvahy ani výzva na odstránenie týchto nedostatkov návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vzhľadom na ich kľúčovú povahu. Označené ustanovenie zákona totiž slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, nie však jeho samotnej podstaty (m. m. I. ÚS 155/2019). Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že označené nedostatky zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na perfektnosť základných náležitostí návrhu slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

18. V tejto časti preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júla 2024

Libor Duľa
predseda senátu